

**Najvyšší súd
Slovenskej republiky**

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **S.**, so sídlom v B., proti žalovanej **JUDr. A. H.**, bývajúcej v Č., **o zaplataenie 99,58 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 15Ro 36/2010, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8NcC 25/2011, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Žiline JUDr. O. B., JUDr. E. M., JUDr. A. P. **n i e s ú v y l ú č e n é** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8NcC 25/2011 (vec Okresného súdu Čadca sp. zn. 15Ro 36/2010).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 15Ro 36/2010 oznámili sudcovia tohto súdu, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.). O tom, či sudcovia Okresného súdu Čadca sú v tejto veci vylúčení z jej prejednávania a rozhodovania, mal rozhodnúť Krajský súd v Žiline ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) v konaní sp. zn. 8NcC 25/2011. Pretože podľa oznámenia JUDr. O. B. – členky senátu 8NcC a sudkýň JUDr. E. M. a JUDr. A. P. sú u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p.), bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (§ 15 tretia veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Žiline (§16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámení sudkýň tohto krajského súdu (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého

sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (*Boekmans c. Belgicko*). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatura ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je len (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna

nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná (Justice must not only be done, it must also be seen to be done)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúca je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatury ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a

rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia sudcov Krajského súdu v Žiline o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1/ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), 2/ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3/ k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2/).

Sudkyne Krajského súdu v Žiline JUDr. O. B., JUDr. E. M. a JUDr. A. P. vyvodzovali svoju zaujatosť v prejednávanej veci z priateľského vzťahu k žalovanej. Uvedené sudkyne na výzvu nadriadeného súdu doplnili svoje vyjadrenia o bližšiu konkretizáciu vonkajších prejavov nimi tvrdeného vzťahu, a to poznania sa od detstva, poznania rodinných príslušníkov, pôsobenia na jednom pracovisku v minulosti, zúčastnenia sa rehabilitácie v jednom termíne a pod. Z podaných informácií nebolo možné vyvodiť, že by ich vzťah k JUDr. A. H. dosahoval intenzitu takéhoto blízkeho osobného vzťahu, ktorý by zakladal pochybnosti o ich nezaujatosti. Všetky vonkajšie prejavy svedčia iba o poznaní osoby JUDr. H. z prostredia profesie, bez toho aby prerástli rámec štandardnej komunikácie.

Ostatní sudcovia Krajského súdu v Žiline vo svojich vyjadreniach buď skonštatovali, že nemajú žiaden vzťah k veci, účastníkom konania, ani ich zástupcom alebo uviedli, že k žalovanej majú iba kolegiálny vzťah, prípadne ju poznajú len zo svojej rozhodovacej činnosti., preto o nich nadriadený súd ani nerozhodoval.

V súvislosti s uvádzanými kolegiálnymi vzťahmi považuje nadriadený súd za potrebné uviesť, že vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Iba skutočnosť, že určitá vec sa týka sudcu, ku ktorému má iný sudca len rýdzo kolegiálny a profesionálny vzťah, sama o sebe nie je dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.

Vzhľadom na to, že z vyjadrení sudcov Krajského súdu v Žiline uvedených vo výroku tohto uznesenia, ani z obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p, ktoré by spochybňovali ich nezaujatosť, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že uvedených sudcov nevylúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. januára 2012

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta